

Мома Димић

ПИТОМА ФУГА Д. МОМЧИЛОВИЋА

Да ли је потребно уопште, питам се, за то двоје, двојицу намерника или више њих који прекорачују праг једне изложбе дописати и редове о унутрашњем свету и стањима њених слика?! Са устезањем и све већом неверицом умећем се у премишљања и титрај погледа оног осамљеног посматрача и разлажем »по задатку« делиће игре, митеме, ритуала једног заувек сећања (сећања које уме чак да и предходи доживљају или догађају).

Прво на шта ме је потез сликареве руке асоцирао заправо је унутрашњост: унутрашњост настамбе у којој се слике појављују, каче, галерије где се излажу, можда пећине обасјане пламичцима, затим, свакако мирисна нутрина тубе у којој почива боја и из које се често тако неопрезно одмотава и клупча по зидовима света. Колико сам пута, док још нисам имао својих слика, с ветровите тврдине улице, или бежећи од свакаког кјајмета утрчавао у светлу, топлу и суву шкољку галерије полусмрзнутих образа, стопала и шака осећајући како се сваким застанком пред тим магичним оквиром све више кравим и враћам пређашњој унутрашњости и годети бића. Шта више, тим лаганим физичким процесом као да се дешавало некакво моје доцртавање, трнци коже су се прегруписавали тако да сам био сигуран како никада више нећу бити онај пређашњи. За сликарску мајсторију сам нисам имао никада довољно стрпљења нити разлога (можда кад бих истински прогоревео платна!); боје и ексерчићи, платно као и сам новац (неизбежни пратилац сликарев) поваздан су била попутнина мог друмовања, расутости на хиљаду страна. А онда је ваљало мирно, и до краја, у један рам сапети свет, читав свет. С тога сам пресрећан (и захвалан) што то други за мене чине, и то заувек.

*

* *

Најновији циклуси листова Драгана Момчиловића, претражују примарни пластички свет, доживљај већ у историји утемељен и присутан ваљда и у најсиромашнијој ликовној меморији. Препознаје се одмах, дакако, на овим цртежима, графикама и акварелима стамена, сунчана орнаментика стећака — дело непознатих извођача — баш као она упоредна серија радова у комбинаваној техници прати једноставне, насушне цртачке и сликарске формуле једног индивидуалног генија — Пикаса. Но, одмах да се разумемо, у питању нису ни колаж ни копија. У мултипли-

кацијама сеновитих спиралних форми и људских (и не само људских) облича сведених на контуру налазимо један исти, једва променљиви и померљиви трагични мотив смрти (танатоса) што вековима дрема и обитава по штурим, кршевитим и неблагородним косама Југа. Истом, не застарева и крупним потезом руке разбацани крик патрљака људи и животиња с краја на крај Пикасове (а сад овим премишљањем њене ликовне генезе и Момчиловићеве) »Гернике«. Одушевљење, а свакако и примерна спремност и одважност, којој Момчиловић приступа једној дореченој фактури сведоче свакако о покретљивости његовог духа и склоностима ка тумачењу и постављању подпитања; ликовну баштину он схвата искључиво као природни контекст, речник појмова па тиме изазов на путу прерађивања и дограђивања властитих знакова и метафора. Дакле, још једном, није у питању недостатак сопствених идеја, већ аналитички поступак, спонтано вежбање руке и рукописа што се разлива у својим љубичастим, окер и зеленоплавим тоновима у једну питому, узбудљиву фугу. И само по тим својим споредним обележјима (мимо каледоскопа тако кристализованих и разлисталих светлости), Момчиловић је сликар у сенци Уметности, сликарев сликар, онај који пева сликаре, а његова остварења на папиру врста метасликарства.

*

* *

Овај слух, пријемчиво прожимање и укрштање са »задатим сензибилитетом« Д. Момчиловић је исковао вероватно и својим дугогодишњим бављењем песничким текстом (и не само њимс), а можда још више дружењем унутар све ширег круга нишких маштовњака, филозофа, песника и сликара. Жива песничка реч готово да је неразлучива од света једног »живописца«, поготову ако се његови радови баве више појмовним структурама и литерарним асоцијацијама, а мање простором... Тако сликарев рукопис не мимоилази и ону песничку упитаност пред Временом, демонологију птица и бубица, пустоловину жудње, »трагични глас мастила«, или пак неусиљену накривљеност детињастих слова. Неопрезно и само условно можемо квалификовати бављење овог уметника тананим књижевним штивом (стотинак књига) уобичајеним називима као што су »графички дизајн«, »илустрација« или »опрема књига«. Поготову не његову властиту едицију библиографских издања рађених у техници ситоштампе. С призвуком искупљења (и можда једног још могућег задовољства) унутар једне галаксије на заласку стапају се с ручном штампаном аскетски вредли стихови, те »непродајне« шифре, скривите белешке на папирима, који би мимо оваквог великодушног издавачког геста остали тек уснутни блесак затурен по ионако претрпаном фиокама света, џеповима изношених капута или при дну нечијих »сабраних дела«. У срези сличних интервенција свакако је и онај први албум-сепарат портрета махом песника (»Градина«, 1980.) настао у тренуцима »загрижености« за овог или оног песника. Стављајући тежиште на моменат концентрације и поглед који као да нема ни часак времена за позирање, Момчиловић тиме брани интегритет нацртаног, али оправдава, без сумње, и свој. Сваки од нас је, ипак, свој сопствени зрак.

*

* *

И док су у приступу израде портрета једног Спендера, Х. Броха, Јевтића или Костића — Паланског ипак трудио да, уз психолошки и значењски подтекст, цртеж и »дословно« личи на

модел, у својим радовима комбиноване технике — графике, цртежа и акварела — Д. Момчиловић промишљено и шкрто реплицира тек по коју контуру, симбол, архетипски скелет, линију ликовног предлошка под чију се »кожу подвлачи«. Ту мислим понајпре на силуете коњаника, »откинуте« профије, завитлане и као у једном потезу дате, на око дато у зидној равни, групе фигура без лица... Узима у њима активистичке, мануфактурне спонтаности графита ишараних по градским зидовима, пролазима и споменицима. Простор и маса намерно су »спљескани«, димензионални. Притом свака од тих фигура, сваки овај згрчени праблик зрачи из некаквог имагинарног средишта геометријски јасно испарцелисаних равни, »прозора« дајући тако утисак јединствених полуптиха. Општи рам оваквих зрачних и јарких плоха је увек једна тамна гама чиме је готово на школски начин утисак безвремености, статичности и »бачености« појачан. Момчиловић се трудио да сваки квадратић ових цртежа прожме бојом и штимунгом својих изоштрених слутњи, богатством ликовних идеја; ипак код њега доминира она песничка заљубљеност у линију, и чини се не само у њено исцртавање већ, рекао бих и у папир, материјал по ком се она суверено повлачи попут мисли.

ПОБЕДА
ПОКРОВА